

Familie VAN DEN BERSSELAAR – VERMOLEN

Bieden zolang het kaarsje brandt

Kees van Kempen

Harrie van den Bersselaar werd notarisklerk

Harrie van den Bersselaar heeft zijn memoires geschreven. Daarin staat een passage over hoe hij klerk werd op het notariskantoor.

We laten Harrie zelf aan het woord:

De oudste jongens uit het gezin gingen avondcursussen volgen en zochten een baan. Jos koos een vak en bekwaamde zich daar erg goed in. De meisjes gingen werken in de huishouding. Rie werd gezinsverzorgster. Maar wat moest er met Harrie. Ik was in 1945 van de lagere school gekomen en voorbestemd om boer te worden op de Slijkhoef. Maar de pacht was opgezegd. Moeder toog naar bovenmeester Van Iersel om raad. Die adviseerde om mij naar de mulo in Vught te laten gaan. Dat was een hele onderneming. Ik wist nauwelijks waar Vught lag, laat staan dat ik mij ooit afgevraagd had wat ik wilde worden. Van Iersel nam contact op met de heer Buiting, hoofd van de mulo, en wij mochten komen praten. Ik deed toelatingsexamen en werd aangenomen. Ik was echter al een jaar van de lagere school af en op en top boer, al was ik dan nog maar veertien jaar oud. Om mij nog een beetje voor te bereiden op de grote overgang van het boerenleven naar de burgermaatschappij nam Van Iersel mij weer terug op de lagere school. Op de achterste bank gezeten kreeg ik bijles in onder andere ontleden en werd een onderwijzer van de jongensschool in Udenhout bereid gevonden mij de eerste woordjes Frans te leren. *La pie* (de ekster) was het eerste woord dat ik leerde. Een jaar ongeveer heb ik mij zo mentaal voorbereid op een nieuwe wereld. Vanaf mijn elfde jaar leed ik aan huidziekte psoriasis, in die tijd in zeer ernstige mate. Dat was een handicap. Geen korte broek of korte hemdsmouwen kunnen dragen en het gezicht en hoofdhuid waren bedekt met huidschilvers. Op de mulo was ik de enige boerenzoon, bovendien heel erg achter in maatschappelijke ontwikkeling. Ik moest regelmatig verzuimen omdat ik onder behandeling was van diverse artsen en alternatieve genezers. Ik had veel begrip van de leraren voor mijn moeilijke positie, vooral aan directeur Buiting heb ik veel te danken. Ik heb in die jaren ervaren wat pesten is. Naar school fietsen, altijd alleen. De leerlingen uit Helvoirt wachtten altijd op elkaar en reden op bijdetijdse fietsen gezamenlijk naar school. Ik kwam er op afstand achteraan, alleen, in aftandse kleren op een aftandse fiets. Gelukkig kon ik goed leren wat nog enig respect afdwong bij mijn klasgenoten. Ik zette door, ik had ook geen keus. Naast mijn huidziekte was mijn gezondheid maar matig. In 1949 – ik zat in de derde klas van de mulo – kreeg ik geelzucht. Waarschijnlijk ben ik daar niet goed mee omgegaan. Ik werd er, na aanvankelijk opgeknapt te zijn, weer ziek van en belandde 13 weken in het ziekenhuis. Dat was in de zomer, net voor de proefwerkperiode van de derde naar de vierde klas. Tegelijkertijd dacht moeder ook mee. De notaris in Udenhout had een klerk die al 65 was en er vermoedelijk wel binnen afzienbare tijd mee op zou houden. Daar was misschien wel plaats voor mij als ik niet meer naar school wilde. Dit plan van moeder werd besproken met pater Gaudiosus. Die zag wel kansen en hij bezocht in pij en op blote voeten notaris Huenges in Udenhout. Waarschijnlijk heeft pater Gaudiosus de sociale kant van ons gezin met de notaris besproken en heeft Willem Schuurmans, de zittende klerk, ook een goed woordje gedaan. Hij kwam in de oorlog veel bij ons en kreeg dan eten mee in zijn fietstas: zelfgebakken brood, eieren en boter en soms een geslachte kip of haantje. Alles voor niet te veel geld, want een notarisklerk had maar een hongerloontje, tweehonderd gulden in de maand, midden in de oorlog toen alles duur en schaars was. Notaris Huenges was een verstandig en sociaalvoelend man. Hij liet mij komen en adviseerde mij eerst mijn mulodiploma te halen en daarna bij hem te komen werken. Dat was een goed idee. Ik heb vanaf dat moment steeds

contact gezocht met de notaris en hand- en spandiensten verricht zoals appels plukken, een brief posten, belangstelling tonen bij het houden van een erfhuis of publieke verkoop van onroerend goed. De school werd toen ook minder belastend voor mij. Dat ik zou slagen voor mijn diploma was wel duidelijk en dan meteen aan het werk kunnen was natuurlijk een extra stimulans. Ik slaagde met goede cijfers.

Toen de notaris hoorde dat ik geslaagd was, kwam hij onmiddellijk naar de Biezenmortel om mij te feliciteren, maar ik was niet thuis toen hij kwam. Ik was naar mijn vriendin (toen heette dat: mijn meske). Ik ben 's anderdaags naar de notaris gegaan om trots te melden dat ik geslaagd was en graag zou komen werken. Dat kon, maar ik moest eerst wel een beetje vakantie houden. Ik slaagde in juli 1951 en per 1 augustus 1951 ben ik bij notaris Huenges in dienst gekomen.

Daarmee begon de tweede uitdaging in mijn leven. Stel je voor: notaris Huenges, een knap jurist uit een vooraanstaande familie uit Eindhoven, 49 jaar oud, gehuwd met de dochter van een rechter uit Eindhoven, heel deftig opgevoed. Dan komt daar een *ongedoopte* jonge man, amper 19 jaar oud, werken. Ik kreeg een typetafel als bureau. Die werd onder de brievenbus gezet in een donkere hoek. Geen eigen typemachine, geen telefoon, geen enkele ervaring op administratief gebied. Als eerste taak kreeg ik de boekhouding. Nog nooit een echt kasboek in mijn handen gehad. Boekhouden was voor mij het zwakste vak op de mulo. Huenges was heel driftig en vlug, maar ook heel precies. Schuurmans wist ook heel weinig af van boekhouden. Debet en credit waren voor mij Latijn. Nachten heb ik wakker gelegen en dagenlang ben ik met bevende benen naar kantoor gefietst. Wat zou er vandaag weer allemaal mis kunnen gaan.

Een klein voorbeeld:

Het was zaterdag, het werk eindigde om half een. 's-Morgens was ik naar de Boerenleenbank geweest om kasgeld te halen. Ik heb dat geld in de kas gedaan en daarna de kas opgemaakt. Ik kwam een gulden tekort. Met bevende knieën ben ik naar de notaris gegaan en gezegd dat ik een gulden kastekort had. Ik kreeg een geweldige uitbrander. Toen ik thuiskwam heb ik gegeten en op een zeker moment mijn broekzakken leeggemaakt. Daar vond ik nog een gulden die daar achtergebleven was toen ik van de bank terugkwam en al het geld – dacht ik – in de kas had gedaan. Ik ben onmiddellijk op de fiets gesprongen en als een haas naar het kantoor gereden om aan de notaris te melden dat ik de gulden (het kastekort) had gevonden. “Je hebt toch die gulden niet thuis uit je portemonnee gehaald”, zei de notaris. Ik had hem wel kunnen schieten, zo was ik gekrenkt in mijn eerlijkheid.

Ik begon met avondcursussen te volgen: handelscorrespondentie, boekhouden, steno, schriftelijke cursus notarisklerk. Later gevolgd door een cursus in Breda, gegeven door een kandidaat-notaris, Van der Kaaij, de latere notaris in Tilburg. Tot zover de memoires van Harrie van den Bersselaar.

Het notariskantoor

Jan de Beer kwam op 1 maart 1961 bij het notariskantoor werken. Hij had gesolliciteerd op een advertentie. Na de middelbare school, militaire dienst en een baan bij Merckx IJzerhandel wilde Jan hogerop en een baan op een notariskantoor leek hem wel wat. Hij kreeg twee sollicitatiegesprekken met notaris Huenges en Harrie van den Bersselaar. Na het tweede gesprek kondigde notaris Huenges aan bij hem thuis te komen “om te zien uit wat voor nest hij kwam”. Moeder De Beer was flink zenuwachtig voor het huisbezoek, maar dat was overbodig. Vader werkte bij de Rotterdamse bank en dus was er thuis een sfeer van kantoordiscipline. Jan was aangenomen.

Toen Jan begon, was Gonnie Schoonus juist opgevolgd door haar nichtje Nellie Schoonus. En het team van secretariaat/typistes werd uitgebreid met Willy Geboers uit Tilburg. Er was heel veel typewerk want alle aktes werden tweemaal getypt. Er was al wel carbonpapier, maar notaris Huenges vond de kopie-kwaliteit veel te slecht. Hij wilde kwaliteit.

Met de komst van Jan en de uitbreiding van het aantal typistes werd het kantoor van notaris Huenges te klein. Hij kocht de woning aan de overkant van de Groenstraat van een ongehuwde oom en tante van Harrie van den Bersselaar, ome Janus en tante Tina. In de kamer links van de deur werd een kantoor ingericht waar Harrie van den Bersselaar voortaan werkte. Even daarna werd de kamer rechts in gebruik genomen voor de typistes. Drie jaar later kwam kandidaat-notaris Van Hussen het team versterken. Voor hem bouwde de notaris een chalet achter het huis van Janus en Tina van den Bersselaar.

Eens kreeg Huenges controle van de Belastingdienst (Rijksaccountantsdienst) die er bezwaar tegen maakte dat Huenges maar liefst vier paraplus had gekocht en ten laste van de zaak had gebracht. Maar hij hield vol: de paraplus waren nodig om bij regen droog te blijven bij het oversteken van de straat van het ene naar het andere kantoorpand.

Op verzoek van notaris Huenges at Jan – toen hij nog in Tilburg woonde en met de bus van en naar kantoor reisde – tussen de middag zijn brood op bij de weduwe van oud-klerk Willem Schuurmans in de Kreitenmolenstraat. Mevrouw Schuurmans kreeg daarvoor een vergoeding, een soort pensioentje.

Jan de Beer deed in het dorp alles op de fiets. Hij was de boekhouder en had dus ook te maken met de contante betalingen op het notariskantoor. Jan fietste in die tijd nog door het dorp met 50.000 gulden of meer contant op zak. Het gebeurde soms dat Jan 's morgens op de bank 50.000 gulden ging halen, dat er rond het middaguur een transactie werd gesloten waarbij de verkoper die 50.000 gulden contant kreeg uitbetaald en dat de verkoper daarna meteen naar de bank ging om de 50.000 gulden op zijn rekening te zetten.

Notarissen van Udenhout

1	1803-1817	J.A. van den Bosch
2	1818-1860	A.J. van den Bosch
3	1861-1885	A.J. van den Heuvel
4	1886-1900	J. Verkuijlen
5	1901-1924	H.M.H. Vroemen
6	1924-1926	A.A.V.M. van Spaendonk
7	1926-1947	P.J.J. van Acker
8	1947-1972	P.H.F. Huenges
9	1972-1997	J.P. van Hussen
10	1997-2010	B.J. van der Kolk
11	-heden	N-J. Adema

Notaris Huenges

Piet Hein Frans Huenges werd geboren te Eindhoven op 10 juni 1902. Hij huwde Anna Maria Francisca van den Dungen, geboren te Eindhoven op 11 juni 1907. Notaris Huenges werd in 1947 benoemd als achtste notaris van Udenhout. Hij defungeerde vanwege de leeftijdsgrens van 70 jaar op 1 juli 1972. Hij was ruim 25 jaar notaris van Udenhout.

De notaris was een deftige meneer. Het dorp kende hem niet anders. Zo was zijn gedrag ook. Beminnelijk en bestuurlijk actief. Hij kwam bij medewerkers thuis en organiseerde elk jaar voor de medewerkers een uitje naar België. Notaris Huenges was ook voorzitter van Brabants Landschap, voorzitter van het Wit-Gele Kruis, voorzitter van de Culturele Kring en voorzitter van de Kring van Notarissen. Voor zijn vele verdiensten is hij benoemd tot officier in de Orde van Oranje-Nassau. Ook kreeg hij de Hart-van-Brabantprijs bij gelegenheid van zijn 12,5-jarig jubileum als voorzitter van Brabants Landschap. Notaris Huenges overleed plotseling op de verjaardag van zijn vrouw 11 juni 1983.

Op een dag informeerde de notaris of Jan de Beer zijn rijbewijs al had. De notaris spoorde hem aan dat te halen. De dag nadat Jan zijn rijbewijs had gehaald, vertelde hij dat enthousiast aan de notaris die hem meteen zijn autosleutels gaf en zei: "Ga vanmiddag maar

met de auto rijden, zodat je de auto leert kennen; ik wil je op het einde van de middag op kantoor terugzien". Jan heeft het nog nooit zo warm gehad als die middag. In de auto van de baas. De dag erop gaf de notaris hem opdracht naar het Kadaster in 's-Hertogenbosch te rijden. Jan zei: "Maar ik weet de weg niet", waarop de notaris zei: "Dat zoek je dan maar mooi uit". De notaris had een achterliggende bedoeling. Vanaf die dag moest Jan de echtgenote van de notaris wegbrengen als zij bij kennissen op bezoek ging en dat was nogal eens het geval, vooral bij de notabelen en de industriëlen in Tilburg.

De openbare veiling

Rond 1960 volgde Toon van Oene Jan Swaans op als afslager bij openbare veilingen van de notaris. Notaris Huenges kende Toon een klein beetje. Hij woonde in de Groenstraat tegenover de notaris en vader Van Oene was vaak samen met Joan van Ingen getuige bij het opstellen van officiële notariële akten. De beloning daarvoor was vijf gulden en een sigaar en kon soms wel driemaal per week plaatsvinden.

Een openbare verkoping vond altijd plaats in een lokaal café, liefst zo dicht mogelijk bij het te veilen object. Vooraf had de notaris alles zeer gedegen voorbereid. Er was nagedacht over een eventuele opdeling van te veilen objecten in diverse kavels, over de waarde en de gewenste opbrengst. Vervolgens werd een veiling aangekondigd, waarbij geïnteresseerde kopers relevante stukken konden inzien. En altijd besloeg zo'n verkoping twee avonden. De eerste avond werd er geboden en kreeg iedereen een gevoel bij de mogelijke uiteindelijke verkoopprijs. Dan gingen er twee weken overheen voor de tweede avond werd gehouden. Dat gaf geïnteresseerden de gelegenheid nog eens na te denken over de prijs en de eventuele financiering van een aankoop.

Op de tweede avond vond eerst een gebruikelijke procedure van opbieden plaats onder leiding van de afslager. Als niemand meer bood haalde de notaris kaarsjes tevoorschijn. Zo'n kaarsje was een in was gedompeld lont van pakweg een kleine centimeter dat ongeveer een halve minuut brandde. Eerst werd een proefkaarsje opgebrand om iedereen de gelegenheid te geven te kijken hoe lang een kaarsje brandde, al zei de notaris er direct bij dat niet alle kaarsjes even lang waren. Dan werd een kaarsje opgestoken met de bedoeling dat er iemand een bod zou uitbrengen. Zodra een bod was gedaan terwijl het kaarsje nog royaal brandende was, dan werd het kaarsje gedoofd en werd een nieuw kaarsje opgestoken. Opnieuw startte de procedure. Nu was het voor een potentiële koper natuurlijk de kunst om de koop zo goedkoop mogelijk te verkrijgen. De kunst was om een bod te doen in de allerlaatste seconde dat het kaarsje brandde. Want zodra het kaarsje uit was en er een laatste rookpluimpje zichtbaar was, tikte de notaris met zijn hamer op tafel en had de laatste bidder het te verkopen kavel gekocht. Als een koper te vroeg een bod deed, was er natuurlijk het risico dat er voortdurend iemand overbood en de prijs opdreef. Vandaar de kunst van de allerlaatste seconde. En soms kon je pech hebben, wanneer het kaarsje net iets eerder doofde dan waarop je had gerekend, zodat de koop naar een ander ging. Dit spel van bieden en overbieden maakte zo'n avond erg spannend. De openbare verkopen trokken dan ook altijd veel publiek, waarbij natuurlijk de verkoping gepaard ging met een lekkere borrel.

Sommige mensen gebruikten de veilingen om er een centje bij te verdienen. Wie namelijk op de eerste avond het laatste bod had, verdiende de tweede avond 1% van zijn inzet in geval van een hogere verkoopwaarde. Je liep alleen het risico dat je de kavel zelf moest kopen als er op de tweede avond niemand een hoger bod uitbracht. Een enkele Udenhouter kreeg van de notaris wel eens een deelnameverbod, als mensen met te veel borrels het veilingproces verstoorden met opbiedingen die zij niet konden waarmaken.

Pakweg in 1990 vond in Udenhout de laatste openbare veiling door de notaris plaats. Dat betrof de bungalow van Joop Schoonus uit de Sportlaan.

Voor de volledigheid melden we nog dat er twee soorten veilingen waren, bij opbod en bij afslag. Bij opbod bieden mensen in de zaal tegen elkaar op. Bij afslag begint de afslager vanaf een bepaald bedrag af te tellen en de eerste die roept 'mijn' heeft de koop.

Het gebruik van het kaarsje was in Udenhout een aloude traditie. Deze traditie was in elk geval midden twintigste eeuw niet meer in gebruik in Tilburg en in Oisterwijk en dus mogelijk uniek voor Brabant.

De familienaam Van den Bersselaar

De familienaam Van den Bersselaar is een herkomstnaam. De herkomst van de familie is het buurtschap Besselaar of Berselaar of Bersselaar ten zuidoosten van Gemonde op de grens van de gemeentes St-Michielsgestel, Schijndel en St-Oedenrode.

In 1947 waren er in heel Nederland slechts 232 personen met de achternaam Van den Bersselaar, in 2007 waren dat er 496. Uit de telling van 1947 blijken van die 232 personen er 201 in Brabant te wonen. In Udenhout woonden er toen 28. Ook woonden er relatief veel mensen met de naam Van den Bersselaar in de gemeenten Schijndel, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode en Vught. In 2007 woonde 50% van de familie Van den Bersselaar in Midden-Brabant, waarvan 75 in Tilburg (inclusief Udenhout).

De stamhuizen

Afkomstig van Sint-Oedenrode

Toon van den Bersselaar was afkomstig uit Boxtel en Mieke Verhagen uit Schijndel. Toen zij trouwden, betrokken zij een boerderij in Sint-Oedenrode. Drie van hun kinderen werden daar geboren, Marinus (20 juni 1869), Johanna (23 december 1870) en Juliana (9 februari 1872).

Den Berkhoek

Het gezin Van den Bersselaar – Verhagen verhuisde op 1 februari 1873 van Sint-Oedenrode naar Udenhout, naar den Berkhoek en pachtte daar eerst de boerderij van Kobus van Roessel. Daar staat nu geen boerderij meer, maar de locatie zou nu Berkhoek 4 zijn. Daar zijn geboren de kinderen Tina (27 juli 1873), Jan (12 maart 1875), Sien (3 mei 1877), Janus (kort na de geboorte in 1880 overleden), Bet (24 september 1881) en Janus (12 mei 1884). De boerderij brandde af en toevallig kwam de naastgelegen boerderij van notaris Verkuijlen vrij. Het gezin verhuisde naar Berkhoek 5, voorheen D 113, waar jongste zoon Willem (6 februari 1889) is geboren.

Berkhoek 5 wordt nog altijd bewoond door de familie Van den Bersselaar.

De kinderen vonden allemaal hun weg op het levenspad.

Marinus trouwde met Cornelia Vermolen en werd tuinman, eerst bij burgemeester Van Iersel en later bij diens zoon gouden Willem van Iersel, Schoorstraat 2.

Johanna trouwde Adrianus van Riel.

Juliana bleef ongehuwd en werd 42 jaar oud.

Tina bleef vrijgezel en woonde eerst met haar oudere zus Juliana samen in een woning in de Slimstraat en later met haar jongere broer Janus in een woning in de Groenstraat.

Jan trouwde Mina de Jong en bleef op de boerderij in den Berkhoek.

Sien huwde Jan van Iersel uit Berkel-Enschot.

Bet huwde eerst schoenmaker Louis Sweens en later Toon van Kempen en woonde in de Groenstraat naast bakker Boom.

Janus bleef vrijgezel, verhuisde eerst naar Geffen waar hij tuinman werd op een nonnenklooster. Hij kwam later terug naar Udenhout en woonde met zijn oudere zus Tina in een woning in de Groenstraat.

Willem trouwde met Jenna de Jong (zus van Mina), woonde aanvankelijk in Oisterwijk, maar voor Udenhouters is hij toch de bewoner van de Slijkhoef in Biezenmortel.

De Slijkhoef

Willem en Jenna van den Bersselaar – de Jong hebben met hun gezin op de Slijkhoef gewoond van 1934 tot 1948.

Zoon Harrie van den Bersselaar heeft de situatie op de Slijkhoef beschreven in “Unentse Sprokkels 15 (2018)” als volgt: Het huis was zeer slecht, de grond was omringd met brede houtwallen en lange rijen canidasbomen, die de grond uitzogen en door hun schaduw een aanzienlijk gedeelte van het gepachte land onvruchtbaar maakten. De ouderwetse potstal en het woonhuis waren onder één dak, gescheiden door een brandgevel met daarin de grote open schouw. De voordeur kwam maar zelden open. Iedereen kwam achterom, dus door de achterdeur of via de staldeur en de stal. Men kwam binnen in de *geut*, waar een granieten aanrecht stond, compleet met waterpomp en waar ook de toegang tot de kelder was, die overigens 's winters altijd vol water stond. Vanaf de *geut* kwam je in den *herd*, een groot vertrek waar de grote schouw in de brandgevel was, het stookgat voor het fornuis dat op de stal stond, een bedstee, de deur naar de goei kamer en de deur naar de achterste kamer. De goei kamer was de slaapkamer van vader en moeder waar niemand van de kinderen vaak kwam. De achterste kamer was de woonkamer, niet groot maar voor onze begrippen wel gezellig. Daar stond de trap naar de zolder, de plattebuiskachel en twee bedsteden. De enige verwarming in het huis was de plattebuiskachel. In de achterste kamer was ook de toegang tot de bakoven in het aangrenzend bakhuisje. Verlichting was er aanvankelijk alleen door middel van een petroleumlamp binnen en stallampen voor op de boerderij. De bijgebouwen bestonden uit een wc (*t höske*), een schop en een schuur. Het erf was niet verhard. In natte winters deed zo'n erf de naam Slijkhoef eer aan. Je kon dan onmogelijk met droge voeten binnen komen. De stal was een ouderwetse potstal. Dat wil zeggen, dat de mest van de hele winter achter de koeien in een groot gat bewaard bleef om in het voorjaar naar de akkers uitgereden te worden.

Familieverhalen

Oorlogsdagboek

Ties van den Bersselaar, zoon van Willem van den Bersselaar en Adriana Maria de Jong, schreef tijdens de Tweede Wereldoorlog een uitgebreid dagboek gedurende de tijd dat hij onderdook om de Arbeitseinsatz in Duitsland te voorkomen, van 15 juni tot 21 september 1943. Het dagboek is opgenomen in het boek “Over d'n Oorlog”, uitgebracht door 't Schoor, het heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel, in 1994.

Hij zat ondergedoken bij ome Jan in den Berkhoek, zonder dat zijn ouders dat wisten. En als zijn ouders bij ome Jan op bezoek kwamen moest Ties vooral niet laten weten dat hij in huis was, hoe moeilijk dat ook was. Maar als zijn ouders dat zouden weten en de Duitsers zouden zijn ouders flink onder druk zetten, dan was het onderduiken voor niets. Maar het liep allemaal goed af.

Soldaat in Nederlands-Indië

Jan van den Bersselaar, zoon van Willem van den Bersselaar en Jenna de Jong, werd uitgezonden naar de oorlog in Nederlands-Indië. Hij vertrok op 22 juni 1949 met het schip *de Grootte Beer* en was gelegerd in Rembang, Salatiga (Midden-Java). Hij kwam weer thuis op 7 oktober 1950 met schip Generale C.C. Ballou. Jan van den Bersselaar is medeauteur van het boek “Over Unentse soldaten overzee”, een publicatie van 't Schoor, het heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel, in december 2009. Daarin zijn ook passages opgenomen uit een dagboek dat Jan bijhield, zoals de hiernavolgende passage: *Dinsdag 21 juni 1949. Na mijn verlofdagen heb ik me weer in de kazerne van Gorkum gemeld en tevergeefs gezocht naar mijn slapie uit Alkmaar. Hij was niet teruggekomen en ik heb hem daarna nooit*

meer teruggezien. Later hoorde ik dat hij door de M.P. (militaire politie) was opgepakt en naar de gevangenis overgebracht (het beruchte Nieuwersluis). Woensdag 22 juli 1949. Om één uur werden wij gewekt voor vertrek naar de haven in Amsterdam. Die nacht was er namelijk groot verzet tegen de uitzending. In die nacht is er veel geschreeuwd, gevloekt en vernield. De bedden vlogen door de ramen naar buiten en ook stoelen en tafels moesten eraan geloven. Toen kwam de M.P. en voerde de ergste opstandelingen geboeid af naar de cellen op het schip. Intussen was er een kolonel gekomen om de jongens toe te spreken, maar die werd door boegeroep overstemd en kon dus verder niets uitrichten. Na deze onstuimige nacht hebben ze met medewerking van de M.P. ons laten aantreden en in de voormiddag met vrachtwagens afgevoerd naar de Amsterdamse haven waarna we direct werden ingescheept op het schip "de Grootte Beer". Op en rond de kade was alles afgezet door de M.P.

Bij de presentatie van het boek op Tweede Kerstdag 2009 in café De Schol heeft Jan urenlang zitten praten met zijn kinderen en kleinkinderen. Hij had er thuis nooit over gesproken.

De stamreeks

- I. Eimert van den Bersselaar
- II. Rutger van den Bersselaar x Aleijdis
- III. Embertus van den Bersselaar x Maria Claes Peters
- IV. Peter van den Bersselaar x Agnes Johannesdochter
- V. Jan van den Bersselaar (Liempde, 1691) x Geertruij Bosmans
- VI. Jan van den Bersselaar (Esch, rond 1750) x Johanna van Oers
- VII. Joannes van den Bersselaar (Boxtel, 1783) x Adriana Boeren
- VIII. Johannes van den Bersselaar (Boxtel, 1809) x Joanna van Kempen
- IX. Antonius van den Bersselaar (Boxtel, 1840) x Mieke Verhagen
- X. Marinus van den Bersselaar (Sint-Oedenrode, 1869) x Cornelia Vermolen

Het gezin van Marinus van den Bersselaar en Cornelia Vermolen

	Naam	Geboren	Huwelijk	Overleden
1	Antonius (Toon)	25 februari 1902 Udenhout	Antonia van Drunen	8 februari 1971 Tilburg
2	Helena Maria (Leen)	14 april 1904 Udenhout	Religieuze Soeur Ancilla	30 april 1982 Oirschot
3	Anna Maria (Miet)	9 oktober 1906 Udenhout	Pastorsmeid te Malden	25 januari 1982 Udenhout
4	Christina (Tina)	22 april 1909 Udenhout	Johannes Weijters	1 juni 1990 Udenhout
5	Johanna	2 september 1911 Udenhout		17 mei 1912 Udenhout
6	Adrianus (Adri)	25 maart 1914 Udenhout	Anna Maria van Luijck	6 april 1973 Tilburg

Familieleden

Soeur Ancilla (Helena) van den Bersselaar, Dochter der Wijsheid

Geboren op 14 april 1904, dochter van Marinus van den Bersselaar en Cornelia Vermolen, ingetreden bij de Dochters der Wijsheid te Schimmert in 1935 en geprofest te Brussel in 1941. Soeur Ancilla woonde en werkte in kloosters in België en Denemarken (Roskilde). Ze overleed op 30 april 1982 in Huize St.-Joris in Oirschot.

Hans van den Bersselaar

Volgde in 1997 zijn vader Jos van den Bersselaar op als directeur van Van den Bersselaar Staalconstructie. Hans, geboren in 1961, verruilde de opleiding Werktuigbouwkunde voor Technische Bedrijfskunde. Hans raakte op de HTS in de ban van de mogelijkheden, die de computer en vooral betaalbare microcomputers boden. In het jaar dat Hans afstudeerde kwam IBM met de eerste personal computer. Na de studie kwam Hans in het bedrijf. Het is niet verwonderlijk dat hij de automatisering introduceerde. Hij kocht een microcomputer en Hans programmeerde toepassingen voor calculaties, urenverantwoording, correspondentie, administratie, loonadministratie en projectadministratie. Dankzij de door de automatisering afgedwongen uniformiteit was Van den Bersselaar een van de allereerste constructiebedrijven die een ISO-certificaat kon halen, een belangrijk document voor het binnenhalen van orders.

Hans is ook voorzitter van de Stichting Scouting Udenhout.

Harrie van den Bersselaar

Notarisklerk Harrie van den Bersselaar, zoon van Willem van den Bersselaar en Adriana de Jong, heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een veelzijdig bestuurder in Udenhout en Biezenmortel. Hij was onder andere betrokken bij het Wit-Gele Kruis, de bejaardenzorg, de parochie, e.a. naast zijn werkzaamheden voor het bedrijf van zijn broer Jos. In 1990 was Harrie een van de oprichters van 't Schoor, het heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel. Harrie werd de eerste voorzitter (1990-2000) en het Heemcentrum was zijn levenswerk. In 2000 werd hij er erevoorzitter. Harrie overleed op 11 januari 2018.

Jos van den Bersselaar

Oprichter van het staalconstructiebedrijf dat naar hem is vernoemd. Jos (Adrianus Maria) werd op 17 oktober 1935 geboren als 11e en laatste kind uit het huwelijk van Wilhelmus van den Bersselaar en Adriana Maria de Jong. Na de lagere school voelde Jos niets voor het boerenbedrijf van zijn vader en ook een jaar mulo zinde hem niet. Hij wilde werken en kon aan de slag bij smid Van Rossum. Hij studeerde in de avonduren. In 1957 kreeg Jos op 21-jarige leeftijd de kans een eigen zaak te beginnen. Hij kocht de smederij van de gebroeders Van Lamoen, die hij wist uit te bouwen tot een van de grootste werkgevers van Udenhout. Jos trouwde in 1959 Corrie Bergmans (die in 2019 overleed) en kreeg drie kinderen: Hans, die hem opvolgde in de zaak, Ingrid en Yvonne.

Kees van den Bersselaar

Als 16-jarige is Kees van den Bersselaar, zoon van Toontje van den Bersselaar, in 1951 begonnen op het kantoor van de Boerenbond. Vanaf 1957 gaat hij assisteren op het aangrenzende kantoor van de Boerenleenbank om er vervolgens in 1959 in vaste dienst te treden. In 1967 volgt hij zijn vader op als kassier/directeur. In dat jaar wordt hij op 32-jarige leeftijd geplaatst over zeven medewerkers. De bank heeft dan een balanstotaal van ongeveer 10 miljoen gulden. In 1992, 25 jaar later, neemt Jeroen ter Huurne, eveneens op 32-jarige leeftijd, de bank over, nu met een balanstotaal van ongeveer 185 miljoen gulden. Hij gaat dan leidinggeven aan 39 medewerkers. Kees van den Bersselaar is ruim 40 jaar werkzaam geweest, eerst bij de Boerenbond en daarna 35 jaar bij de Boerenleenbank en de Rabobank. Na zijn pensionering is het dorp Kees van den Bersselaar gaan kennen in het kader van zijn activiteiten bij het door hem geïnitieerde en mede door hem opgerichte 't Schoor, het heemcentrum voor Udenhout en Biezenmortel. Ook daarvoor al was Kees bekend van enkele heemkundige activiteiten. Zo was hij 35 jaar samensteller van de jaarlijkse dorpskalender van Scouting Udenhout. Bij de viering van het 25-jarig bestaan van 't Schoor nam Kees afscheid als bestuurslid. Voor zijn verdiensten (en daarbij trouw ondersteund door zijn echtgenote Trees) ontving Kees als eerste vrijwilliger de Oorkonde van Verdienste van 't Schoor en de zilveren legpenning van Brabants Heem. Ook draagt voortaan de grote vergaderruimte uit erkentelijkheid zijn naam.

Mari van den Bersselaar

Op 15-jarige leeftijd ging Mari van den Bersselaar, zoon van Toontje van den Bersselaar, werken bij de Tilburgse firma Kerksier, J. van de Biggelaar en J. Kloosterman, atelier voor kerkelijke edelsmeedkunst waar hij het edelsmidambacht leerde. Vervolgens werkte hij bij de firma Verbunt, eveneens te Tilburg. Mari begon een eigen winkel en edelsmeedbedrijfje in de bijkeuken van de voormalige fietsenwinkel van Toon de Kort aan de Kreitenmolenstraat met Jos van Campen en André Witlox als medewerkers. Cees Bousardt, die in de Noordstraat in Tilburg was gevestigd en daar een paramentenatelier had, zorgde voor opdrachten van edelsmeedwerk. Na het Tweede Vaticaans Concilie verdwenen veel ateliers voor kerkelijke kunst en was het bedrijf nog een van de weinige ateliers in Nederland die zich in hoofdzaak bezighielden met kerkelijk edelsmeedwerk zoals het vervaardigen van monstransen, kelken, cibories, doopvonten en tabernakelkasten. Daardoor genoot hij landelijke bekendheid. Er draaide een film over hem en zijn vak in het Rotterdams museum Boymans van Beuningen. Hij mocht bij het zilveren huwelijk van Koningin Beatrix en prins Claus de zilveren relatiegeschenken leveren. Het keizerschild van het Udenhoutse gilde Sint-Antonius/ Sint-Sebastiaan is van zijn hand. Lange tijd was het bedrijf gevestigd op het industrieterrein en telde 15 werknemers. Met de teloorgang van het Rijke Roomse Leven viel ook de vraag naar 'kerkwerk' sterk terug. Het bedrijf moest noodgedwongen de bakens verzetten. Mari bleef de pastoors en de nonnetjes zo lang mogelijk van dienst, bijgestaan door de edelsmeden Jan Felen en Henri Hoogaars. Het edelsmeedwerk van het atelier van Mari van den Bersselaar typeert zich minder door kunstzinnigheid maar meer door ambachtelijkheid. Mari overleed op 11 augustus 2003.

Toontje van den Bersselaar

Geboren in Udenhout in 1902 gaat Toontje van den Bersselaar na de lagere school als boerenknecht werken bij zijn oom in den Berkhoek en bij een boer in Besoyen. Ondertussen volgt hij de tweejarige landbouwcursus. In 1920 volgt zijn aanstelling bij de Boerenbond. Hier wordt hij boekhouder en helpt hij bij grote drukte mee in het pakhuis. De boekhoudkundige kennis wordt hem bijgebracht door de gemeenteontvanger Sjef Robben. De vele functies die hij in de daaropvolgende jaren aanvaardt bij plaatselijke verenigingen en instellingen zullen hem later goed van pas komen. Zo wordt hij al vrij snel secretaris van de R.K. Jonge Boerenstand. Later komen we hem tegen bij de Jonge Werkman, het Wit-Gele Kruis, de Verbruikscoöperatie St.-Leonardus, het Groepsbestuur van Scouting, het kerkkoor, enzovoorts. Als in 1943 Tinus Simons te kennen geeft dat hij niet langer beschikbaar is als kassier van de Boerenleenbank benoemt het bestuur Toontje van den Bersselaar als zijn opvolger. In 1946 wordt hij tevens zaakvoerder van de Boerenbond, agent van de Verzekeringen NCB en secretaris van het bestuur van de Boerenbond. Al deze taken worden uitgeoefend vanuit één centraal punt: het kantoor van de Boerenbond. In al deze functies presenteert hij zich als een bekwaam, maar vooral als een sociaal ingesteld functionaris, die in vele besturen en commissies zijn gewaardeerde inbreng levert. Als agent van de Verzekeringen NCB komt hij bij boer, burger en middenstander regelmatig aan huis en is hij de vraagbaak van velen. Door de sterke groei van de drie "bedrijfstakken" acht hij in 1953 de tijd gekomen om ontslag te nemen als zaakvoerder en secretaris van den Boerenbond. In 1960 besluiten de beide besturen de complexe administratie van het bankpersoneel in de loonadministratie van de Boerenbond verder te ontrafelen. Als gevolg daarvan treden Toontje van den Bersselaar en zijn bankmedewerkers uit het dienstverband van de Boerenbond en komen in dienst van de bank. Als de bank in 1961 naar het centrum van het dorp verhuist, worden de organisatorische banden met de Boerenbond verbroken. Vanaf die tijd groeit de bank uit tot 'De Bank voor Iedereen' en zorgt Toontje van den Bersselaar verder voor een gezonde groei van de verzekeringsportefeuille die hij enkele jaren later overdraagt aan de bank. Voor zijn vele werkzaamheden in het belang van de Udenhoutse gemeenschap wordt hij op 29 april 1961 door Hare Majesteit de Koningin onderscheiden met de Eremedaille in Goud, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.